

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 118/20

Møtedato: 29.10.2020

Dato: 12.10.2020

Arkivsaknr: 2020/8137

Endring i valgreglementet for Universitetet i Bergen. Fastsetting av tidspunkt for rektorvalg og valg av medlemmer til universitetsstyret

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Valgreglement for Universitetet i Bergen
<https://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.3-Regler-for-styringsorganene/1.3.6-Valgreglement/Valgreglement-for-Universitetet-i-Bergen>
- Mandat og sammensetning av søkekomite for rektorvalget i 2021
http://ekstern.filer.uib.no/ledelse/universitetsstyret/2020/2020-09-24/S_103-20S%C3%B8kekomite_rektorvalg.pdf

Saken gjelder:

Denne saken er todelt. Universitetsstyret skal fastsette tidspunkt for valg av rektor og valg av medlemmer til universitetsstyret, jf. valgreglementets §§ 17-2 (3) og 20-1 (1). I møte 12.oktober ble forslag til valgdatoer behandlet i Det sentrale valgstyret, som sluttet seg til at rektorvalget holdes i perioden 22.-25. mars 2021 og at valg medlemmer til universitetsstyret gjennomføres i perioden 22.-27. april 2021.

Styret blir også forelagt et forslag til et tillegg i valgreglements § 17-2 (2) om valg måte, som forenkler gjennomføringen av rektorvalget dersom flere enn to rektorkandidater stiller til valg.

Universitetsdirektøren legger frem følgende

Forslag til vedtak:

1. Styret vedtar at rektorvalget skal holdes i perioden 22.-25. mars 2021. Valg av medlemmer til universitetsstyret holdes i perioden 22.-27. april 2021.
2. Universitetsstyret delegerer til Studentparlamentet å oppnevne et eget valgstyre for valg av studentrepresentanter til universitetsstyret. Studentenes valgstyre skal kunngjøre valget, fastsette forslagsfrist, motta og godkjenne forslag på kandidater. Studentenes valgstyre gis fullmakt til å fastsette valgperioden. Valget skal gjennomføres som preferansevalg.
3. Styret vedtar følgende tillegg i UiBs valgreglement § 17-2 (2):
«Dersom det er kommet inn mer enn to forslag på rektor- og prorektor, skal valget avholdes som preferansevalg.»

12.10.2020/Mona Viksøy/Arne R. Ramslien

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
118/20

Møtedato:
29.10.2020

Arkivsaksnr:
2020/8137

Bakgrunn

I løpet av våren 2021 skal det holdes valg til alle styringsorganene ved UiB. Rektorvalget er det første valget som skal holdes og må gjennomføres i mars eller april. Valgtidspunktet har vært forelagt Det sentrale valgstyret som har sluttet seg til at valget bør gjennomføres ført påske i perioden 22. – 25. mars. Ingen andre valg kan starte før tidligst fire uker etter rektorvalget. Valg til universitetsstyret foreslås derfor satt til perioden 22. – 27. april. Fakultetenes valgstyret fastsetter valgtidspunkt for dekanvalg, valg til fakultetsstyret og instituttråd. 2021 er et hovedvalgår som betyr at samtlige valgte medlemmer av styringsorganene skal velges for en ny valgperiode.

Rektorvalget skal etter gjeldende valgreglement avholdes som flertallsvalg. Dersom betyr at dersom det stiller flere enn to kandidater til valg og ingen av kandidatene får mer enn 50 % av de vektete stemmene, vil de to kandidatene med flest stemmer gå videre til en andre valgomgang. Som styret er kjent med har to kandidater allerede lansert sine kandidaturer. Skulle flere kandidater stille til valg, f.eks. som en følge av søkekomiteen pågående arbeid eller forslag fra velgerne, øker sannsynligheten for flere valgomganger.

Når det kun skal velges én kandidat (flertallsvalg i enmannskrets) avlegger velgerne kun én stemme. Dersom ingen får mer enn 50 % av vektete stemmer går de to kandidatene som har fått flest stemmer videre til en ny valgomgang. Velgerne stemmer så på nytt på en av de to kandidatene.

Ordningen med valg i flere valgomganger har fordeler og ulemper. Ved Universitet i Oslo gjennomføres rektorvalget som preferansevalg dersom det foreligger flere enn to kandidater.

Fordelen ved preferansevalg er at valgresultatet blir klart umiddelbart. Ved to eller flere kandidater i et flertallsvalg når preferansevalg benyttes, skjer den andre valgomgangen umiddelbart ('instant runoff') med eliminering av kandidatene med færrest stemmer og omfordeling av disse stemmen til de øvrige kandidatene fordi velgerne allerede har rangert kandidatene. Ved flertallsvalg i enmannskretser med flere enn to kandidater vil dermed preferansevalg være et effektivt og raskt flertallsvalg. Derfor kalles det for 'instant runoff'. Men det er også viktig å være oppmerksom på at bortskrellingen av kandidater med færrest stemmer i preferansevalget kan endre rekkefølgen av kandidater fra 'første valgomgang'.

En annen fordel er at nå valgresultatet blir klart med en gang skaper det ikke forsinkelser i de øvrige valgene som er avhengig av rektorvalget er avviklet. Det kan være en fordel at valgene ved UiB i så stor grad som mulig avvikles før den travleste eksamenstiden for studentene. Tidlig valg gjennomføring vil trolig virke positivt inn på valgoppslutningen og mobiliseringen. Det kan bli en form for «valgtretthet» i organisasjonen når det forgår valg på flere nivåer og dette strekker langt ut i tid.

En mulig negativ konsekvens av preferansevalg er de to mest populære kandidatene ikke får spisset budskapet mot hverandre fordi det ikke er noe tid mellom valg omgangene til å drive

valgkamp. Dette kan tenkes å være viktig ved et valg med mange kandidater og der valgkampen og kandidatenes budskap er uoversiktlig for velgerne.

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

Universitetsdirektøren mener at det er hensiktsmessig at rektorvalget gjennomføres før påske og at universitetsstyret delegerer til Studentparlamentet å ha ansvar for gjennomføringen av studentvalgene, slik praksis er ved UiB.

Forslag til dato for rektorvalget og endring i valgreglementet ble forelagt Det sentrale valgstyret i møte 12. oktober. Valgstyret slutter seg til forslaget om endring i reglementet og mener at for alle praktiske formål vil et preferansevalg være et flertallsvalg.

Når det gjelder endringene i valgreglementet mener universitetsdirektøren at fordelene ved at rektorvalget kan gjennomføres som preferansevalg dersom flere enn to kandidater stiller til valg klart overstiger ulempene. Preferansevalg er en velkjent valgform ved Universitetet i Bergen og benyttes ved valg av ansattrepresentanter til universitetsstyret og andre styringsorganer. De siste 15 årene har antall kandidater til rektorvalget variert fra en til tre kandidater. Rektorvalgene ved UiB er oversiktlige for velgerne og kandidatene stiller til valg på egne valgplattformer. Det er direktørens vurdering at når valget starter vil velgerne ha dannet seg mening og ha klare preferanser mellom kandidatene som stiller til valg. Det er direktørens vurdering at det er en fordel at valgresultatet blir klart med en gang. En eventuell andre valgomgang kan bidra til en form for valgtretthet og lavere valgoppslutning og fordi det er en fordel at de øvrige valgene ved UiB kan avvikles så tidlig som mulig, spesielt av hensyn til studentene.